

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDETS RIKTLINJER FÖR ANVÄNDNING AV RÄTTSPROCESSER

Bakgrund och mål

Juridikens roll inom verksamheten har fått allt större betydelse. Olika aktörer, inklusive olika delar av Svenska Jägareförbundet, driver sina frågor allt oftare genom att driva rättsprocesser och överklagar beslut från myndigheter i olika frågor. Framför allt inom rovdjursförvaltningen har detta varit aktuellt men nu växer även frågor om klövviltsförvaltning fram som föremål för processer.

Målsättningen med detta dokument är att ge stöd för hur Svenska Jägareförbundet, inklusive länsföreningar och jaktvårdskretsar, på ett klokt och effektivt sätt kan använda rättsprocesser som ett verktyg i sin verksamhet.

Talerätt

Frågan om vem som äger rätt att föra talan ("talerätten") i en rättsprocess avgörs av lagstiftningen. Talerätten kan sammanfalla mellan olika aktörer och/eller enskilda och bör då ko-ordineras.

I normalfallet är det endast "den som är berörd" som kan överklaga myndighetsbeslut i förvaltningsrättsliga ärenden. Med detta har ansetts inbegripa den som är jakträttshavare inom aktuellt område för den beslutade jakten. Däremot har exempelvis inte jaktvårdskretsar och älgskötselområden, som saknat jakträtt, ansetts berörda i lagens mening.

För att överpröva frågor som rör vilt och jakt är det därför normalt nödvändigt att engagera en berörd jakträttshavare för att ett överklagande ska tas upp av domstol. Ett överklagande kan i teorin skrivas under inte bara av berörd jakträttshavare, utan även av exempelvis en jaktvårdskrets, länsförening eller Svenska Jägareförbundet, för att visa stöd utåt i frågan. Sannolikt leder detta dock endast till att domstolen avvisar talan från annan än berörd jakträttshavare och sådant agerande kan således vara kontraproduktivt. Det är därför normalt mer fördelaktigt att agera som "sakkunnig" i processen – se mer nedan.

Den så kallade Århus-konventionen ger också miljöorganisationer särskild talerätt i miljörättsliga frågor och svensk rätt har tolkats i enlighet med konventionen. Svenska Jägareförbundet har i olika processer om vargjakt ansetts ha sådan talerätt, medan länsföreningar, jaktvårdskretsar och andra aktörer inte har tillerkänts talerätt. Anledningen är att de på grund av ändamålsparagraferna i sina stadgar inte ansetts vara en miljöorganisation.

Vilken del av organisationen bör driva eller stötta en process?

Som framgått ovan är talerätten formellt styrande över vilken part som kan överklaga olika beslut. Detta innebär dock inte att Svenska Jägareförbundet samt länsföreningar och jaktvårdskretsar inte kan engagera sig och stödja i olika frågor.

Svenska Jägareförbundet

Det kan vara direkt olämpligt att driva en rättsprocess som strider mot andra intressen inom andra delar av organisationen. I dessa fall bör frågan om en process ska drivas ytterst avgöras av Svenska Jägareförbundet som har att ta hänsyn till samtliga medlemmar och hela organisationens intressen och göra de avvägningar som är nödvändiga.

Som grundprincip bör därför en fråga som i huvudsak enbart berör verksamheten eller medlemmarna inom en jaktvårdskrets stödjas av aktuell jaktvårdskrets. Om en fråga berör verksamheten eller medlemmarna inom flera jaktvårdskretsar inom samma länsförening bör den stödjas av aktuell länsförening. Om en fråga berör verksamheten eller medlemmarna inom flera länsföreningar bör den stödjas av Svenska Jägareförbundet.

Samma överväganden som ovan bör göras för det fall en enskild medlem vill initiera en process och söker stöd från olika delar av organisationen. För det fall en medlem vill driva en process direkt mot en eller flera andra medlemmar ska dock stor restriktivitet iaktas innan delar av organisationen tar parti för endera sidan i en process. I stället bör medling vara första alternativet. Om frågan är principiellt viktig eller av stort allmänt intresse för verksamheten kan dock en del av organisationen eller Svenska Jägareförbundet engagera sig i processen.

Hur kan olika delar av organisationen driva eller stödja en process?

Som framgått ovan kan ibland talerätt föreligga för delar av organisationen och då driver man processen själv i egenskap av part genom att överklaga beslutet i eget namn. Det finns dock andra möjligheter att formellt eller informellt stödja en enskild part såsom en berörd jakträttshavare som överklagat eller vill överklaga ett beslut.

Den enklaste formen av stöd är att hjälpa den som är taleberättigad och vill överklaga ett beslut att formulera ett överklagande eller inge olika inlagor till domstol i samband med en sådan process. Detta sker helt informellt och sådana dokument skrivs endast under och inges av den taleberättigade parten.

Alternativet till att hjälpa till med skrivarbete är att agera som formellt ombud för den taleberättigade parten. Detta förutsätter att den taleberättigade parten skriver under en rättegångsfullmakt som inges till domstolen. Det är i sådant fall enbart ombudet som skriver under och inger inlagor, inklusive överklagandet, till domstolen. Om man väljer att agera som ombud påtar man sig ett formellt ansvar och kan åläggas skadeståndsansvar för det fall man agerar oprofessionellt. Av denna anledning bör man ha en försäkring som täcker ansvaret. Då varken Svenska Jägareförbundet, länsföreningar eller jaktvårdskretsar har sådana försäkringar avråds från sådan verksamhet och detta bör överlämnas till advokater.

Svenska Jägareförbundet, länsföreningar eller jaktvårdskretsar har stor erfarenhet och kunskap i frågor som är en del av vår verksamhet. Det är därför lämpligt att

Svenska Jägareförbundet

om möjligt agera som sakkunnig i domstolsprocesser. Parterna i en domstolsprocess behöver ofta bevisning i olika frågor för att nå framgång i processen och att åberopa en sakkunnig som vittne eller ett yttrande från en organisation i sakfrågan i målet kan vara nödvändigt. Som sakkunnig förväntas man också vara saklig och opartisk, även om man åberopas av ena parten. Det Svenska Jägareförbundet, länsföreningar eller jaktvårdskretsar i sådana fall framför till domstol får därmed mer tyngd i domstolens ögon, än om man skulle välja att agera i processen på andra sätt. Att agera som sakkunnig är därför normalt sett att rekommendera.

Det finns inget som hindrar att Svenska Jägareförbundet, länsföreningar eller jaktvårdskretsar hjälper till med skrivarbete i kombination med att vara sakkunnig.

När bör man driva en process?

Vid fråga om Svenska Jägareförbundet, länsföreningar eller jaktvårdskretsar ska driva eller stödja en process skall denna besvaras primärt utifrån om den aktuella rättsfrågan har ett ”strategiskt värde” för aktuell del av organisationen enligt ovan. Med strategiskt värde avses att den aktuella frågan berör ett flertal medlemmar eller om det av andra skäl är av principiell vikt att frågan prövas.

Risken för förlust eller chans till vinst i rättsprocessen måste också beaktas. För det fall en process startas som man löper stor risk att förlora, kan detta medföra att man endast ”cementerar” den redan dåliga rättsliga position man hade sedan innan. Sådana processer riskerar således att endast vara till nackdel för medlemmarna, särskilt om man beaktar de resurser man lägger ned i frågan. Av dessa anledningar bör inte sådana processer stödjas eller inledas.

Om man däremot gör bedömningen att det finns rimliga eller goda chanser att nå framgång i en process, med beaktande av rättsfrågan men även bevisläget, så kan däremot en process inledas om det finns tillgängliga resurser med hänsyn till andra prioriterade frågor.

För det fall en domstolsprocess inleds bör alltid jurist samt annan nödvändig kompetens, antingen internt eller externt, involveras så att processen kan skötas professionellt. Men man måste då vara beredd att ansvara för sina kostnader. I annat fall riskerar man att formella misstag begås som kan leda till att processen ändå förloras trots goda utsikter i sak.

Om det föreligger särskilda skäl, såsom att medlemmarna förväntar sig att delar av organisationen agerar, kan processer inledas eller stödjas trots att det strider mot rekommendationerna ovan. Syftet är då i huvudsak att påverka opinionen och inte nödvändigtvis att nå framgång i rättsprocessen och då bör endast begränsade resurser läggas på aktuell process.

Dessa riktlinjer har antagits av förbundsstyrelsen den 14 december 2023